

Tramtunnel - Artikel uit de Cobouw

Ook tramtunnel is design

Onlangs zijn de Nederlandse designprijzen uitgereikt. De jury beoordeelde naast huisstijlen en productontwerpen ook architecten en hun werk. Daarmee is ook de Haagse tramtunnel design.

DOOR RONALD VAN BOCHOVE

Drie van de veertien categorieën binnen de Nederlandse designprijzen hebben betrekking op de bouw: Interieurontwerp, Product openbare ruimte en Ontwerp openbare ruimte. In de categorie Ontwerp openbare

ruimte won de tramtunnel in Den Haag, die door OMA-architecten en R. Hilz van LAB-DA is ontworpen. De veelvuldig bespote tunnel was op verzoek van de jury toegevoegd aan de inzendingen. Juryvoorzitter J. Huisman: "Er waren in deze categorie te weinig inzendingen en de jury meende ook dat relevante ontwerpen en/of producten van het afge-

lopen jaar niet waren ingezonden. Het algemene oordeel was, net als voorgaande jaren, weer omgeven met een zekere teleurstelling. Zo was ingezonden straatmeubilair op zich esthetisch genoeg, maar je kon er gemakkelijk je knie aan openhalen, en sommige inzendingen waren modificaties van bestaande producten zonder enige meerwaarde, of

concepten die bij uitwerking tot een opzichtige vervuiling van het landschap zouden leiden." De voetgangerstunnel Wilhelminaplein Rotterdam – van Swarts & Jansma architecten in opdracht van RET Rotterdam – is winnaar in de categorie Product openbare ruimte. De jury: "De wanden zo zijn vormgegeven dat de beelden bij passeren het

licht vervormen; dit moet onaangename gevoelens bij het gebruik wegnemen – en misschien ook wel de graffitispuiters weerhouden van vandalisme." Het interieur van het Caland Lyceum – van i29, bureau voor ruimtelijke vormgeving – won in de categorie interieurontwerp. De Nederlandse Designprijzen werden dit jaar voor de derde keer uitgereikt. Een expositie van de genomineerde inzendingen was te zien tot 22 oktober, maar is op de website www.nederlandsedesignprijzen.nl nog steeds virtueel te bezichtigen. De catalogus (€ 15,-) is ook via deze site te bestellen.

Souterrain wint ook Betonprijs

De tramtunnel, ook wel bekend als het Haagse Souterrain, heeft inmiddels nog een prijs in de wacht weten te slepen. Bij de op 17 november in Rotterdam, tijdens de Betondag, uitgereikte Betonprijzen wist het Souterrain te winnen in de categorie Constructies in de Waterbouw. En dat juist vanwege het fraaie eindresultaat na de jarenlange problemen met waterlekkage. De Betonprijsjury sprak over een "waar Hollands constructief huzarenstukje". Ook deze jury had ook voor het hoogwaardige design van architect Rem Koolhaas: "Het ontwerp heeft een allure die nog niet eerder ondergronds is vertoond: ruimelijk, licht en open. De vormgeving van de stations en parkeergarage kan zich meten met de internationale top en geeft een belangrijke impuls aan de aandacht voor ondergrondse architectuur in Nederland en daarbuiten."

Oorspronkelijk zou de wand van de tramtunnel worden voorzien van gekleurd tegelwerk. Door de jarenlange vertraging kwam het betrokken architectenbureau tot nieuwe inzichten en werd gekozen voor een terughoudende, maar wel veel stijlvollere inrichting met hout, roestvaststaal en natuursteen. De grove tunnelwand die na het ontgraven te voorschijn kwam gaf de belangrijkste aanzet tot die ommezwaai. ▼

Fotografie Hilbert Folstra

▲ Het Haagse souterrain wordt in de volksmond gewoon 'tramtunnel' genoemd. Het souterrain heeft in korte tijd twee vooraanstaande prijzen gewonnen. Voor het fraaie materiaalgebruik de Nederlandse Designprijs en onlangs de Betonprijs in de categorie Constructies in de waterbouw. Dat laatste bezorgt met name Hagenaars een glimlach. Werd de tramtunnel niet jarenlang de 'Zwentunnel' genoemd vanwege de immense waterlekkages, die uiteindelijk met behulp van de caissonmethode zijn bedwongen. Daarvan is overigens niets meer te zien en al kort na de opening verstomde nagenoeg alle kritiek, want de meeste Hagenaars zijn nu best trots op hun mooie tunnel, al zullen ze dat in het openbaar niet gauw uitspreken.

De feitelijke tramtunnel slingert zich tussen de bovengrondse warenhuizen door, daarbij netjes het straatprofiel following. Door de enorme waterlekkages moest met name dit gedeelte worden uitgevoerd volgens de caissonmethode. Daarbij is onder verhoogde luchtdruk de grond afgegraven, waarna de lekken in de diepwand konden worden gedicht. ▼

▲ Ook bij de ondergrondse parkeergarage, die grotendeels bovenop de feitelijke tramtunnel ligt, voert design de boventoon. De keerlus halverwege is uitgevoerd met een opvallend bamboebos en een praktisch, want zo goed als daglicht producerend, kunstwerk uit tl-buizen.

Colofon

Cobouw Totaal is een bijlage bij vakdagblad Cobouw: www.cobouw.nl

Redactieadres: postbus 49, 2501 CA Den Haag, telefoon algemeen (070) 3789911, e-mail: totaal@sdu.nl

Hoofdredacteur: Irwin Kraal
Coördinator bijlagen: Pieter de Mos, (070)3780273

Productie: ARComm
Vormgeving: Van Munster & Bos

Redactiesecretariaat: Stiny Parlevliet, telefoon (070) 3780250

Advertenties: Klantenservice Adverteerders, telefoon (070) 3780343, fax (070) 7999879, postadres: postbus 49, 2501 CA Den Haag, e-mail: loap@sdu.nl

Cobouw Totaal is een uitgave van: SDU Uitgevers, Prinses Margrietplantsoen 88, 2595 BR Den Haag

Nederlands
uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap